



B

Retur adresse: Mikael Martnes, Snevn. 5, 9403 Harstad

Slekta vår

Medlemsblad for Slegtshistorisk forening i Harstad

Nummer 3- 2013

21. årgang

ISSN: 0804-3841

SLEKTS HISTORISK FORENING I HARSTAD,

 **Leder:** Mikael Martnes,
Snevn. 5, 9403 Harstad,
☎ 77 06 34 14
☎ 906 88 527

e-post: martne@online.no

 **Kasserer:** Knut Arne Mikalsen
Vangen 16C, 9415 Harstad
☎ 77075505
kam@harstad-sparebank.no

Slegtshistorisk Forening i Harstad på internett
<http://www.slektiharstad.com>
Bankgirokonto 4730 09 41091

Medlemskontingent kr 200,-
inkluderer abonnement på «Slekta Vår»

Innlegg til bladet sendes

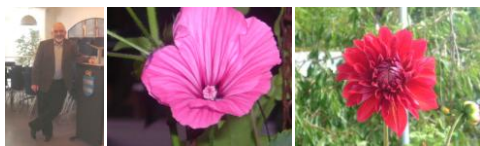
REDAKSJONEN

 **v/Kåre Pedersen**
Solgryv. 8 C
9404 Harstad
☎ 77 06 03 95
☎ 913 25 174
e-post: kajo-p@online.no

Innhold

Lederens spalte.	2
Innleveringsfrister til Slekta vår	2
Innlegg til Slekta vår.....	2
Møteplan 2013.....	2
Foreningens arkiv	2
Grasrotandelen.....	2
Kurs.....	2
Etterlysning.....	2
PROGRAM HØSTTUREN TIL STEIGEN	
6. – 8. september 2013.....	3
Storslagne Tysfjord - Tysfjord Kommune i Nordland fylke!.....	3
Historiske Steigen - Steigen Kommune – i Nordland Fylke!	4
«Æventyrlandet» Hamarøy - Hamarøy Kommune – Nordland Fylke!.....	4
STEIGEN VERTSHUS!.....	5
NAUSTVIK CAMPING!	5
Hanna Kvanmo´s aner	10
Ørge Slekten	12
Tur til Steigen	14
Dødsdom for hekseri etter bygdesladder	15
Guri Nilsdatter	15
Ole Anton Sivertsen Moland –	15

Lederens spalte.



Høsten kryper sakte men sikkert nærmere men vi kan jo håpe på flere dager med sommertemperaturer her nord, det har vært en litt spesiell sommer med hensyn til været. Brukbar temperatur men variabel blomstring i hagene, men noe har det jo blitt. Vi er jo nettopp kommet hjem fra en flott sommer tur til vakre Steigen (se referat og bilder) og nå blir det slektsforskning for alle penger utover høsten og vinteren, første møte 18. september så starter vi opp med kurs om Lage slekts bok i begynnelsen av okt (?) Slektsforsker dagen 26. oktober og julebordet jobber vi med å få på plass så jeg får håpe at vi ser dere på møtene våre utover høst/vinteren.

Mikael

Innleveringsfrister til Slekta vår

Frist for innlegg til
Nr.4 -2013 av Slekta Vår er **15.11. 2013**

Innlegg til Slekta vår

Det er fritt for stoff til "Slekta vår" så det er bare å komme med innlegg, det skal være stoff til flere blad må dere ta skrivelysten frem og sende innlegg til bladet, det kan være små historier eller andre ting som kan brukes i bladet, så som bilder med en historie rundt.

Innlegg sendes til redaktøren helst på e-post som vedlegg til kajo-p@online.no

Har bare innlegg til ca. 3-4 sider til neste blad så det er bare å skrive innlegg og sende.
Hilsen Red.

Møteplan 2013

Onsdag 18. september kl 1930 Åpent møte
Lørdag 26. oktober 1100 – 1400 Slektsforsker dagen
Onsdag 13. november kl 1930 Åpent møte

Medlemsmøter: er på Biblioteket kl 1930
Hotell inngang heis til 2. etg.

Foreningens arkiv

Materiellet skal være for utlån.
Ta kontakt med leder.

Grasrotandelen

Slekthistorisk Forening i Harstad er nå registrert i Frivillighetsregistret og kan motta midler via Grasrotandelen fra Norsk Tipping. Ønsker du/dere å støtte oss neste gang ved innlevering av tipping/lotto/vikingslotto kupong oppgi da dette org. nr. 999654940

På forhånd tusen takk for at dere støtter oss i arbeidet med slektsforskningen.

Mvh
Mikael Martnes

Kurs



Slekthistorisk forening i Harstad planlegger å kjøre et kurs om «Lær å lage slekts bok» i samarbeid med Dis Troms i høst. Da ønsker vi tilbake melding fra dere om hvem som kunne tenke seg å delta på dette. Send en e-post til martne@online.no innen 28 sept. Du kan også sende melding på mob 906 88 527.

MVH
Mikael

Etterlysning

Dersom noen kan hjelpe med opplysninger om hvor Hans Jensen f. 5.januar 1917 kommer fra er det veldig bra.

HJ giftet seg i Trondenes Kirke 1939 med Herborg. De bodde på Seljestad bla. Rollensveien og hos Kristian Bakken som hadde gårdsbruk i St Olavsgate sør for Heggen Videregående. H. j. var flere år på Svalbard.

Det er Hans Jensens etterkommere som søker informasjon om hvor far/bestefar kommer fra.

Stein Østring 26.aug. 2013

PROGRAM

HØSTTUREN TIL STEIGEN

6. – 8. september 2013

SLEKTHISTORISK FORENING I HARSTAD

Av: Gunhild Hanssen

**TYSFJORD****HAMARØY****STEIGEN****Fredag, 6. september!**

Kl. 13.00 – Møte på parkeringsplassen ved RIMI på Sama.

Kl. 13.15 – Kjøre fra Sama til fergekai i Lødingen.

Kl. 15.15 - Lødingen: Ferga skal gå fra Lødingen til Bog-

nes.
Kl. 16.00 - Bognes: Kjøre ca. 5 km. Til Leiknes i Tysfjord
for å se på de 9.000 år gamle «Nordlandsristningene».

Kl. 17.00 – Kjøre videre mot Tømmernes i Hamarøy, For-

san i Steigen og til slutt...
Kl. – Leinesfjord: Innstallering på Steigen Vertshus og
Naustvik Camping.

Kl. 20.00 – Steigen Vertshus: Felles kveldsmat for alle.

Lørdag, 7. september!Kl. 09.00 – Felles frokost for alle, også de som bor utenfor
vertshuset.

Kl. 10.00 – Møte ved bussen, for å kjøre til Engeløya.

Kl. 10.30 – Sightseeing rundt om på Engeløya – med guide.
Kirkegårdsbesøk

Kl. – Kaffe og «noe og bite i»..

Kl. - Tilbake på vertshus/hytte.

Kl. 20.00 – Felles middag m/avskapping og god prat etter-
på.**Søndag, 8. september!**Kl. 10.00 – Felles frokost for alle – også de som bor utenfor
vertshuset.Kl. 11.00 – Møte v/bussen m/bagasje, for en rundtur i Stei-
gen for øvrig. Kirkegårdsbesøk. Kanskje en kaffekopp.

Kl. 14.00 – Tilbake til vertshuset for middagsbuffet.

Kl. 15.30 – Starter heimturen.

Kl. 16.00 – Tømmernes – Kirke, kirkegård og flott raste-
plass med flott natur og Sagelv helleristningsfelt.Kl. 18.40 – Bognes Fergekai: Ferga over til Lødingen og
v/Rimi Sama, ca. 2 timer senere.

**Håper alle har hatt en flott tur – og vel
heim. Håper vi treffes neste år på ny tur!**

Storslagne Tysfjord - Tysfjord Kom- mune

i Nordland fylke!

Tysfjord: (Lulesamisk: Divtasvuona - Nordsa-
misk: Divttasvuotna): I 1869 ble Tysfjorden formann-
skapsdistrikt opprettet under Salten fogderi etter en
deling av Lødingen, med nesten samme grenser som i
dag. I 1964 ble det gjort en mindre grensejustering, da
området øst for Bogvetten og Herøyklubben ved Kors-
nes ble overført fra Hamarøy til Tysfjord. Området
hadde et areal på ca. 16 kvadratkilometer og 33 inn-
byggere fordelt på gårdene på Tysnes og i Molvika. I
1908 ble skriveformen gjort om til Tysfjord, som nå er
en kommune i Ofoten.

Tysfjord ligger i kjerneområdet for lulesamisk språk
og kultur. En del av befolkningen er sjøsamer av lule-
samisk opprinnelse (fra Luleå-området i Sverige).
Tidlig på 1800-tallet var Kjøpsvik en samisk bygd,
mens det nu er blitt utbygd som industri- og administ-
rasjonssenter i kommunen. I 2006 ble Tysfjord inn-
lemmet i det samiske språkforvaltningsområdet. Tys-
fjord kommune har pr 2013 tre grunnskoler; Kjøpsvik,
Drag og Storjord. Grunnskolen i Drag er den eneste i
Norge som underviser i lulesamisk språk. I 2009 ble
Musken skole (Måske skåvllå) nedlagt. Den hadde, i
tillegg til Drag skole, undervist i lulesamisk. De 5
elevene ble overført til Drag skole. Årran, det lulesa-
miske senter, er på Drag. Bygningen har en rekke
funksjoner bl. a. administrasjon og undervisning, lule-
samisk museum og -barnehage, foruten en av Same-
tingets avdelinger og senter for språk- og kulturarbei-
dere. Årran arrangerer også kurs i lulesamisk språk.
Knut Hamsun joarkkaskåvllå (v.g.s.) på Hamarøy har
en avdeling på Drag.

Areal: 1.463,84 kvadratkilometer. Folketall: 1971
(2013). Kommunesenter: Kjøpsvik. Tettsteder: Drag,
Storjord, Musken. Kirkesteder: Tysfjord hovedkirke er
i Kjøpsvik, en betongkirke fra 1975 med plass til 400.
Kirken for Drag og Helland er på Hellandsberg like sør
for Drag. Korsnes kirke er Tysfjords eldste kirke, en
langkirke fra 1889. Kirkegårder: Helland, Kjøpsvik
gamle, Kjøpsvik nye, Korsnes gamle, Korsnes nye og
Lappholmen.

Kommunens tusenårssted er Korsnes, ved utløpet av
Tysfjorden, med et historisk sentrum, hvor et tidligere
handelssted som hadde hurtigruteanløp og spor etter
gammel bosetting i området. Korsnes har også lokalt
bygdemuseum, som er en avdeling av Tysfjord Muse-
um, som bl. a. består av bårstue, stabbur, fjøs og bryg-
ge fra 1800-tallet, fra bygdas storhetstid. Museets
andre avdeling er i Kjøpsvik, med bl. a. lensmannsgår-
den, som også har vært sementfabrikkens direktørbo-

lig. Leiknes helleristningsfelt ligger midt mellom Bognes og Korsnes. Motivene viser blant annet jaktscener og en spekkhogger. Av naturopplevelser blir ofte Nord-Europas nest dypeste grotte «Råggejávrrerájgge», Norges nasjonalfjell «Stetind», Grenseleden og kval- og havørnsafari fremhevet. Fra Hellmobotn går Grenseleden over fjellet til Sverige (6,3 km i luftlinje). Turstien har tidligere vært en gammel handelsvei og flykningsrute under 2. verdenskrig. 3 naturreservater: Bekkenesholmen i Skrovkjosen (landets første, oppr. i 1928) Ramnholmen i Vestfjorden øst for Korsnes og Mannfjordbotn omgitt av høge fjell i bunnen av Mannfjorden.

Norcem har en moderne sementfabrikk i Kjøpsvik, med ca. 130 ansatte. Sementfabrikken ble etablert i 1920, og driften er basert på store forekomster av kalkstein. Offentlig administrasjon, litt turisme og jordbruk er de andre hovednæringene i Tysfjord. Tidligere var jordbruk-fiske vanlig næringskombinasjonen i Tysfjord. Tysfjorden har rike fiskeforekomster og verdens største sildefiske foregår her hver vinter. Silda trekker til seg flokker med spekkhoggere. Verdens nordligste etablerte hummerbestand finnes i Tysfjorden.

Kommunevåpenet: Godkjent 1987. Viser en svart hummer på sølvfarget bunn. Verdens nordligste etablerte hummerbestand er i Tysfjorden. Vennskapskommunene er Kirisji i Leningrad oblast i Russland og Gällivare i Sverige.

Historiske Steigen - Steigen Kommune – i Nordland Fylke!

Steigen: (lulesamisk: Stajggo) Kommune i Salten, Nordland. Navnet kommer av gårdsnavnet Steig, av norrønt stíga, 'å stige opp', myntet på den bratte Steigtind ovenfor gården Steigen. Grenser mot kommunene Hamarøy i Ø og Sørfold i SØ og S. I N ligger Sagfjorden, i V Vestfjorden og i SV Folda. Steigen, Hamarøy og Tysfjord omtales ofte som Nord-Salten og i enkelte interkommunale sammenhenger som HTS-kommunene.

Areal: 1 007 kvadratkilometer. Folketall: 2 537 (2013). Adm. senter: Leinesfjord. Andre tettsteder: Leines, Nordfold, Nordskot og Bogøy. Steigens utstrekning: Opprinnelig utgjorde Steigen formannskapsdistrikt den nordlige og vestlige delen av Steigenhalvøya. I 1964 var det en stor kommunesammenslåing. Da fikk kommunen sitt nåværende areal. Det er både en isbre (Helldalisen), jettegryter, to store huler (Resshola og Dryppsteinshola) og tre store og reine sandstrender (Brennvikstranden, Bøstranden og Breivikstranden) i Steigen. 6 naturreservater: Langs vestkysten er Prestegårdsskogen, Brunvær, Engelvær og Brennvika. Storvatnet og Hopvasslia verner deler av fjellområdene i Ø. Enge-

løybruene over Flagsundet gir Engeløya fastlandsforbindelse og gjennom Steigentunellen fører veien til E-6.

4 kirker: Steigen, Frumoen, Leiranger og Nordfold. 3 kapeller: Bogen, Leinesfjord og Sørskot. 10 kirkegårder: Steigen, Bjørsvik, Dalmoen, Frumoen, Hopvatn, Leines, Leinesfjord, Nordfold gamle, Nordfold nye, Rødsandmoen og Sørskot.

Severdigheter: «Steigen sagaspill» er et skuespill skrevet av Bjørn Stemland som blir satt opp annet hvert år i Steigen med hundrevis av frivillige. Det er basert på sagaen om Hagbard og Signe som av mange er knyttet til Vollmoen. «Løvøy gamle Handelssted»: (Skyssbåt til Løvøy (forhåndsbestilles). Løvøy Gamle Handelssted har en rik historisk bakgrunn med arkeologiske funn og fornminner fra tidlig vikingtid, med bl.a. en godt synlig runestein fra år 800-900. Sin storhetstid som handelssted og gjestgiveri hadde stedet først og fremst på begynnelsen av 1800-tallet da handelsstedet var sentrum for haugianerbevegelsen i Nord-Norge. På denne tiden, ca. 1810-1821, ble hovedbygninga oppført. I perioden 1789-1883 var Løvøya tingsted og blåsalen i bygninga ble benyttet som ting-sal. «Grøtøy gamle handelssted»: (stiftet 1690) var omkring 1900 Nordlands største handelssted. For alle fiskere som bodde sønnafor, var det siste stoppested før Vestfjorden. Fiskere leide utstyr og soveplass der, og betalte tilbake med fisk eller, hvis de ikke fikk stor nok fangst, gården sin. På Sørskott er det en «naturlig bygdeborg». Det er en naturformasjon som er endret for å bli et tilfluktssted hvor bygdefolk kunne forsvare seg mot strandhugg fra vikingene. Det er to store huler i Steigen, Resshola og Dryppsteinhola. Sistnevnte har fått sitt navn fordi den brukte å ha store forekomster av dryppstein. Nå er nesten all dryppsteinen hakket løs og ødelagt og tatt med av turister og andre turgåere. Bare ganske lite er igjen. Ytterst i Lakså er det ett sagbruk fra 1815, av den typen som var drevet av vannkraft. Sagbruket er ikke i bruk, men like fullt intakt og kan brukes ennå. Det har nylig blitt restaurert.

Steigens kommunevåpen: ble vedtatt av kommunestyret 12. oktober 1988 og viser tre øksehoder på gul bunn, gjenspeiler tilknytningen til vikingtiden. Vennskapskommune: Podporozje i Leningrad oblast i Russland.

«Æventyrlandet» Hamarøy - Hamarøy Kommune – Nordland Fylke!

Hamarøy (lulesamisk: Hábmer, - nordsamisk: Hábmir) er en kommune i Salten. Den grenser i NØ mot Tysfjord, i S mot Sørfold, i SV mot Steigen og i SØ mot Jokkmokk kommuner. I N er det kystlinje mot Vestfjorden og i V ligger innhavet Sagfjorden. Hamarøy, Tysfjord og Steigen omtales samlet ofte som Nord-Salten og i noen interkommunale sammenhenger som HTS-kommunene. 1. januar 1964 ble Hamarøy noen kv.km. mindre, i det kommunen overførte noen kv.km til kommunene Steigen og Tysfjord. Etter det har Ha-

marøy hatt de nuværende grensene. Hamarøys største øy er Finnøya, to største innsjøene er Forsvatnet og Reinoksvatnet og det høyeste punktet er Gasskatjåhkkå med en høyde på 1.517 meter. 8 naturreservater: Sagvassdalen gir vern av fjell og skog i vest. Kvannskogen ligger i vest mellom Kvannvatnet og Varpvatnet og Trollpollen ligger sør for Varpvatnet. Tiltvika, Steinosen/Sjømyrpollen, Lilandsvatnet, Steinslandsosen og Steinslandsvatnet gir vern av viktige våt- og fuglområder langs kysten.

Areal: 1 031 kvadratkilometer. **Folketall:** 1 790 (2013). **Adm.senter:** Oppeid. **Andre tettsteder:** kirkestedet Presteid, fergestedet Skutvik, Ulvsvåg og Innhavet. **4 kirker:** På Presteid (som er et gammelt kirkested, der den 1. kirke ble bygd i 1660, etterfulgt av ei ny i 1770 og ennå ei ny i 1882, ved siden av den gamle) er Hamarøy kirke, en arbeidskirke i betong, bygd i 1974 og har plass til 300 (Kirke fra 1882 ble truffet av lynet og brant ned i 1969). Sagfjord kirke ligger på Karlsøy gård på Finnøya, ble flyttet fra Presteid i 1885. Tømmernes kirke ble bygd i 1952, har plass til 80. På Tranøy ligger det private hellige Dorotheas kapell som ble bygd i 2006. **5 kirkegårder:** Brekka, Hamarøy gamle, Hamarøy mellomste, Sagfjord og Tømmernes.

Hamarøy kommune har per 2013 fire grunnskoler som ligger i Skutvik, Oppeid, Ulvsvåg og Innhavet. Knut Hamsun videregående skole på Oppeid er en skole for elever fra Hamarøy, Steigen og Tysfjord (primært «Sør»-Tysfjord).

Næringsliv: Hamarøy har tradisjonelt vært en jordbrukskommune, men i dag er nesten alle gardene nedlagt. En av hjørnesteinsbedriftene er lakseslakteriet Mainstream Norway, Skutvik. I Sagelvassdraget er det bygd ut tre kraftverk, Sagfossen kraftverk, Rekvatn kraftverk og Slunkajavrre kraftverk, med en samlet årlig produksjon på 214,6 GWh. I tillegg utnyttes store deler av de indre vassdragene i Kobbelv kraftverk i Sørfold.

Turismen i Hamarøy: har i stor grad vært knyttet til Knut Hamsun, naturopplevelser og gjennomgangstrafikken som fergetrafikken har skapt. Hamsundagene er en litteraturfestival har blitt arrangert på Hamarøy hvert andre år siden 1982. På Hamsundagene i 1988 ble Hamsun-Selskapet stiftet, og den første ideen til et Hamsunsenter ble lansert. Troilltampen var en musikkfestival som ble etablert på Hamarøy i 1973 som i årene i ettertid ble arrangert både på Hamarøy, i Tysfjord og i Vågan. Naturopplevelser: blir ofte Nesstraumen, Glimma, Røttangsstraumen, Hamarøyskiftet og Nes fremhevet. På Ulvsvågskaret er forholdene tilrettelagt for skigåing. Sagelv helleristningsfelt ligger ved Tømmerneset.

Severdigheter: Hamarøy er kjent som forfatteren Knut Hamsuns hjemsted. Det nasjonale Hamsunsenteret ble åpnet i 2010 på Presteid og tar for seg Knut Hamsuns liv og forfatterskap. Knut Hamsuns barn-domshjem er omgjort til et museum og ligger på Ham-

sund. Hamarøy bygdetun på Oppeid. Tranøy fyr og Tranøy galleri på Tranøy. Skulpturlandskap Nordland: Skulpturen «Stella Maris» på Skutvik. Tusenårssted: Skogheim gård på Oppeid som Marie og Knut Hamsun drev fra 1911 til 1917. Kommunen plantet ikke tuse-nårstrær.

Kommunevåpenet godkjent 1982 og viser en sølvfar- get gaupe på blå bunn.

STEIGEN VERTSHUS!

Steigen Vertshus ligger i kommunesenteret Leinesfjord i Steigen kommune. Hos oss kan du spise god mat og så kan du drikke hva du måtte ønske. Vi har åtte rom tilgjengelige for overnatting.



NAUSTVIK CAMPING!



Naustvik Camping

ligger i Steigens kommunesenter, Leinesfjord – ikke langt fra Steigen Vertshus. Her kan man leie flotte hytter ved havet. Hyttene har både stue, kjøkken, soverom og toalett/dusj.

Campingplassen har også mange plasser til både telt, campingvogner og bobiler.

Korsnes/Leiknes i Tysfjord: 9000 år gmlt helleristningsfelt, risset inn med sikker hånd, ca. 500 m fra veien; ca. 40 figurer (elg, reins, bjørn, kval, fisk, fugl) fordelt på 3 svaberg, ca. 50 m fra hverandre. Nordlandsristningene er landets eldste felt og de mest im-

ponerende. Rødfargen i noen av figurene, er ant fra steinalderen.

Tømmerneset i Hamarøy: «Spesiell natur», Sagelv helleristningsfelt. «Fotsti» fra rasteplass til ristningene i fjellet ved gamlebroen over Sagelva. Trulig 4.000-8.000 år gamle, bl.a. 2 mesterlig utformede reinsdyr. Fra bredden ca. 35 m til øverste figur. På T. (på andre siden av E-6, i forhold til rasteplassen) er kirka og kirkegården.

Steigentunellen: Norges 5. lengste tunnel – 8.062 m lang. Norges lengste, da den ble åpnet i 1990. Grensen mellom kommunene Hamarøy og Steigen går «midt inni tunellen». **Forsan:** (Like forbi tunellen.) Rasteplass med utsmykking. «Alger, sneller, calamitter», av Gunn Harbitz. Et kulturprosjekt i samarbeid mellom Statens vegvesen og Steigen kommune ved åpninga av Steigenveien i 1990.

Gravfeltet på Gjerdet: Engeløya. På sørsiden av veien er 4 rundhauger og en skipsformet langhaug som oppr var 50 m. lang. Den største rundhaugen har hatt en diameter på 30 m. og over 3 m høy. Disse 5 haugene er sannsynligvis restene etter et større gravfelt med begravelser fra mange generasjoners bosetting i området.

Løvøy gamle Handelssted: (Ikke besøkes) Skyssbåt fra Røssøy til Løvøy (forhåndsbest). Løvøy Gamle Handelssted har en rik historisk bakgrunn med arkeologiske funn og fornminner fra tidlig vikingtid, med bl.a. en godt synlig runestein fra år 800-900. Storhetstid som handelssted og gjestgiveri hadde stedet først på 1800-tallet. Da var handelsstedet sentrum for haugianerbevegelsen i Nord-Norge. På denne tiden, ca. 1810-1821, ble hovedbygninga oppført. I perioden 1789-1883 var Løvøya tingsted, blåsalen i bygninga ble benyttet som tingsal.

Laskestad: Doktorgården er i et naturskjønt område med en rekke kulturminner. Spaser fra Laskestad skole, forbi prestegården, gjennom prestegårdshagen med sine eldgamle trær, nedover alleen, forbi gravhauger fra vikingtiden og end opp på Steigen Bygdetun. Da har man vandret gjennom flere århundrer av Engeløyas historie.

Steigen Bygdetun: Bygdetunet ligger ca. 200 m. nedenfor prestegårdshagen, med et flott tunanlegg, bestående av hovedhus (Den gamle prestegården «Breiblikk» fra 1877 og doktorfruens kafe; hvor husets frue serverer deilige lefser og kaker, som kan nytes i kafeen eller ute i gårdens frodige hage, bli med på en tur gjennom doktorens fine stuer, avlegge besøk på hans kontor og blir kjent med distriktslegens arbeidsforhold ca. 1900.), krambod (hvor man kan kjøpe drops og klippfisk), husmannsstue, smie og uthus/naust (m/en stor samling jordbruks- og fiskeredskaper). På bygdetunet er det over 2000 gjenstander, hovedsakelig innsamlet og registrert på dugnad. «Levende museumshage», et hageprosjekt som startet i 2002, hovedsakelig basert på frivillig basis. På å åpne områder med gode vekst og lysforhold er arbeidet i gang med innsamling, registrering og utplanting av gamle arter med stauder, urter osv., som antas å stamme fra den

gamle «Prestegårdshagen». I samarbeid med Laskestad skole, har elevene fått sin egen skolehage.

Prestegårdshagen: Hagen ved Steigen Prestegård ble anlagt av sogneprest J. Wisløff og hans kone i 1872. Anlegget ble utført i nært samarbeid med professor F. C. Schubler ved Universitetet i Christiania. Professorens sendte nordover forskjellige treslag, planter og frø for prøveplanting. Med stor hjelp og iherdig innsats av stedets konfirmanter sommerstid, ble hagen forvandlet til en oase med ca. 600 arter av stauder, nyttevekster, busker og trær. Tidligere mangel på kunnskap og vedlikehold og mange store og praktfulle trær som eik, blodbøk, hestekastanje m.fl. har bidratt til en skyggefull plen og er årsak til at bare et fåtall av de mange staudene har overlevd. De siste årene har ildsjeler sett verdien av bevaring av kulturskatten og i dag fremstår hagen som velstelt og spennende.

Hasselnøttskogen: I Ila, like bak Laskestad skole ligger verdens nordligste hasselnøttskog.

Steigen: I jernalderhøvdingens rike: Steigen er veldig rik på fornminner, flest på Engeløya. Det er funn fra steinalderen og bronsealderen, men flest fra jernalderen. Steigen er et hovedsted på Norges arkeologiske kart. Her er tufter etter langskip, store gravhauger, Vollmoanlegget, rike gravfunn med verdifulle gjenstander fra den store verden og en 6 m lang høy bautasteinen. Det at Engeløya har verdens nordligste hasseltreskog og at mange botaniske vekster har sitt nordligste voksested her var kanskje en av grunnene til at de gamle vikinghøvdingene valgte Engeløya til høvdingsete. 17. juni, samlet høvdingene fra Hålogaland seg på Vollmoen eller Sigarshaugen til det årlige Sigardtinget, en tradisjon som gjentok seg i flere århundrer. I Snorres Kongesaga nevnes Steigens stormenn blant landets fremste. De deltok i storpolitikken, både heime og i viktige ferder til Irland, Skottland og Vesterhavssøyene i åra etter rikssamlinga på 1000-tallet. Det var her stormennene Øyvind Kinnrive, Ulv Ranesson, Sigurd Ranesson og Lodin Ongul hadde sine boplasser, røtter og sitt økonomiske og sosiale fundament.

Langsteinen: ... en bautastein som tilhører et gravfelt fra jernalderen, ca. 500 f. Kr. – 1000 e. Kr, med en lengde på over 6 m, der over halvparten rager over bakken, er dette Nord-Norges høyeste bautastein. Det er bumerker hugd inn i steinen og man er uenig om hva de betyr. Ved «Langsteinen» kan man se gravfelt fra jernalderen.

Steigen Kirke: Den eldste delen av kirka er fra ca. 1200-1300 (påbegynt omtrent samtidig som Trondenes kirke). I årenes løp har kirka hatt ulike reparasjoner pga. brann og uvær. På 1600-tallet blåste taket av 3 ganger. I 1657 slo lynet ned. Både kirka og inventaret ble veldig brannskadet. «Stegens Kirche er af Torden og Liunild antænt st. Lucia nat og gandske opbrændt med alle sine ornamenter; och bahre forbrændte muhr igjenstod». Rester etter noe gammelt inventar er bevart på Tromsø Museum. I 1869 ble påbyggingsarbeidet av kirka fullført. Halvparten av den gamle steinkirkas mur ble beholdt som kor. Nytt stort kirkeskip ble bygd.

Dette var i pietismens tid. Mesteparten av gammelt inventar og historiske materialer i den gamle kirka ble kastet ut. Nytt inventar ble forært kirka mot slutten av 1800-tallet. Noen få gjenstander fra gammelkirka ble bevart, bl.a. en lysekroner i messing fra 1684. Kirka ble sist restaurert i 1963-1965 og fikk tilbake sitt middelalderpreg. Bl.a. ble nytt tårn bygd og veggene kalket innvendig. Utgravninger under kirkegulvet i 1962 viste at kirka var bygd over en gammel kirkegård. Kanskje har det stått en eldre kirke i området. Det ble funnet mynter fra Harald Hardrådes tid. Dette er den eldste kristne kirkegården i Nord-Norge. 57 kister + flere enkle graver ble undersøkt. De tilhørte de øvre sosiale lag i samfunnet; lagmenn, prester, lensmenn og noen rike familier hadde egne gravkamre, med mange barnegraver. De små er lagt på et leie av blomster, vakkert pyntet med silkesløyfer, luer og slør. Mange barn hadde vakre buketter av evighetsblomster laget av kobbertråd, silke, perler, fjær og sølvblikk.

Steigen Fortidspark: (Vollmoa – Hagbardholmen – Sigardshaugen!) Fortidsparken forteller historien i landskapet, der det skjedde. Viktige kulturminner langs stien er skiltet. På rasteplasser med utsikt fortelles historia mellom gravminner og tufter. Dette er et annerledes museum, gratis og åpent alle dager og hele døgnet. Her kan du bli med inn i utstillingsmonteren og ta i historia med fingrene. Du kan gå gammelveien fra Bø, over Steigskaret, gjennom Vollmoanlegget til Steigen Kirke og Hagbardholmen. Eller starte ved Hagbardholmen, kirka eller Vollmoveien. Hagbardholmen (en gravholme fra førkristen tid, med åpne graver og bautastein) er viktig i Sagnet om Hagbard og Signelill. Her er nærmere 20 gravhauger. Det er gjort rike gravfunn i disse. Ved kirka ligger Sigardshaugen, som er en av Nord-Norges største grav-/tinghauger.

Sigarshaugen: På vestsiden ved kirka er en av de største gravhaugene i Nord-Norge. Mest sannsynlig er at Sigarshaugen er et gravmonument. Både størrelsen og den avfattede toppen gir næring til spekulasjoner om at haugen har en spesiell betydning, rituelt eller tingsted. At kirka ble bygd i tidlig kristen tid tyder på at området ved Sigarshaugen også tidligere var et viktig religiøst senter. Haugen har fått sitt navn, knyttet til det dramatiske sagnet om Hagbard og Signelill. Kong Sigar er i sagnet en mektig høvding, liknende dem arkeologiske og skriftlige kilder forteller om, skal være begravd her. Vi hører om en mektig høvding, som også er hovedpersonen på Steigartinget og under religiøse seremonier. Men kjærligheten mellom kongsdattera og den unge Hagbard kan ikke kongen kontrollere. Planen om å bruke datterens giftemål til å sikre en allianse med høvdingen i Bjarmeland faller i grus. Slik knytter Sigarshaugen et levende sagn til arkeologiske og skriftlige kilder.

Gammeltunet på Steig: Like ovenfor kirka er en avlang forhøyning i landskapet. Fram til 1797 var dette sete for Hålogalands lagmenn. Det var en mektig insti-

tusjon. Lagmenn var kongens «lange» arm og øverste dommer- og rettsmyndighet i den nordlige landsdel. I århundrene fram til 1797 var det mange som møtte sin mer eller mindre harde skjebne her. Tidligere var gården sete for den mektige Ranesonætta; høvdingsete Sigurd Ranesson. Hans største bragd var da han forhindret krig mellom sine svogre, kongsbrødrene Sigurd og Øystein. Likevel gikk gården over til krona da Sigurd døde. De var stormenn som var nær tilknyttet våre første konger. De rådde «høyt oppe» i rikspolitikken i tidlig middelalder, som kongens lendmenn. Tidligere hadde de forbindelse til de mektige jernalderhøvdingene som rådde landet i tiden før Olav Trygvassons kristningsferd til Hålogaland i 998. Høvdingsetet på Steig kan ha vært på gammeltunet eller en annen plass nær kirka.

Hagbardholmen: Sagnet om Hagbard og Signe er tilknyttet flere stedsnavn i området. At stedsnavnene har holdt seg levende gjennom en tidsepoke på 1000-1100 år er uvanlig i landssammenheng. Det var på holmen nedenfor kongsgården, Kong Sigar befalte at Hagbard skulle henges. Og like ved land, nedenfor kirka, finnes en holme som passer til sagnet, Hagbardholmen. I alt er det 23 kjente graver på Hagbardholmen, de fleste fra vikingtid. (Hvert 2. år settes Sagaspillet opp på Vollmoen.)

H. E. Lund grov ut 11 av gravene i 1954. Gravene ligger i et samlet felt og det står en liten bauta nær feltet. Ingen store gravmonumenter preger gravfeltet på Hagbardholmen. Gravminnene er oftest fint oppbygget og rike på gravgaver. Etterslekten har tydeligvis villet gi de døde en solid stilling i det hinsidige. Dette betyr sannsynligvis at disse menneskene har hatt en spesiell status i levende livet.

Den mest kjente av gravene, datert år 900, var ei kvinne begravd i trekammer. Graven var ikke markert på overflaten, men under bakken fantes en av de rikeste gravene vi kjenner fra Nord-Norge. Ho er utstyrt med mye mer enn redskaper hun måtte trenge i sitt neste liv. Her var gjenstander knyttet til produksjon og vedlikehold av klær, spinnehjul, vevsverd, linhekle, nåleeske og en hvalbeinsplate som kanskje ble brukt til glatting av tekstiler. Her var dessuten sigd, kniver, bryne, kokekar, en pung med flint, kvarts og jern til å gjøre opp ild, og en beinkam med vakre utskjæringer. Ho var vakkert pyntet, med flere verdifulle smykker. Ho hadde store skålformede bronsespenner festet til selene i stakken, et større bronsesmykke med innlagt glass og farget stein, ringer av bronse og et kjede sammensatt av ca. 1200 glassperler. I skarp kontrast til funnrikdommen i kvinnegrava, står mannsgrava like ved. Her er gravlagt et menneske, en samling fuglebein og en dyretann. Ved halsen er en klavelignende gjenstand. Den sparsomme utrustningen av denne graven er nesten like mystisk som rikdommen i den første. Å grøsse ved tanken på om dette kan være Hagbard og Signelill er fullt forståelig.

Arkeolog H. E. Lund lot steinrekker og gravkamre

ligge etter utgravningene. Slik kan vi studere hovedstrukturen i gravfeltets opprinnelige omgivelser, sammen med den kunnskapen undersøkelsen gav. Lund fortjener ros for at han tenkte på de kommende slekter og ikke bare fortiden. Fra fastlandet til Hagbardholmen er det nu en steinfylling, og holmen kan med letthet besøkes til fots.

Vollmoanlegget: Den gang må ringtunet på Vollmoen ha vært et av jernalderhøvdingens viktigste anlegg, et velkjent og viktig punkt på jernalderens norgeskart. Ingen skriftlige kilder forteller noe om ringtunene. Det er underlig at et slikt viktig bygg blir helt glemt. Men fortidsminnet greide likevel å overleve i glemselen. Vollene på moen ble lagt merke til, og levningene fikk leve videre i navnet «Vollmoen». Amatørarkeolog Edvard Havnø oppdaget ringtunet i 1926. Havnø mente han hadde funnet det berømte «Steigarting» som var kjent fra sagaen. Nyheten om tingplassen vakte stor oppsikt. Havnø skrev en lengre utgreiing om funnet, bl.a. dette i Aftenposten 9.10.1931: «Tingplass fra vikingtiden gjenfunnet i Nordland. (2. hvert år settes Sagaspillet opp på Vollmoen.) Stedet hvor Steigarting blev holdt i det eldgamle ting for Hålogaland. En ved voller og tomter omgitt flate av oval form, 50 meter i lengden og 30 meter bred, med sparsom gressvekst, i utmarken av gården Steigen på Engeløy i Nordland. At det er den gamle, nedlagte og forglemte tingplass vi har for oss, kan der ikke være tvil om, skjønt stedet var ukjent og uten tradisjon blant befolkningen. Nu har eiendommen Steigberget begynt dyrking av Vollmoens vestre del, langs foten av Steigberget, og faren for den gamle historiske tingplass er rykket nærmere». Takket være Havnøs engasjement ble Vollmoen reddet. Området ble senere innkjøpt av Staten. Det eies i dag av Tromsø museum. Ringtunet ble utgravd under ledelse av H. E. Lund i 1941 og 1942. Nøyaktig kartlegging viste 16 tufter rundt et ovalt tun. Rundt tunet var 26 større og mindre hauger, samt 40 mindre søkk i bakken. Den gamle ferdselsåra over Steigskaret og mot Steigen kirke gikk tvers gjennom tunet.

Ringtunet representerer neppe selve høvdingegården. Det er ikke tilknyttet godt jordbruksland og det er ingen tegn til fjøs, lager etc. som ville være naturlig på et gårdsanlegg. At det ikke er gravminner tilknyttet anlegget er også et tegn på at dette ikke har vært faste boplasser. De tydelige vollene stammer fra tykke vegger av gresstovr. Husene var svært like, og alle var bolighus eller forlegning, der høvdingen kunne huse 3-400 menn (om nødvendig) og kanskje de var mennene til landnåmsmannen Lodin Ongull som herfra la ut på sin ferd til Island. I gulvene fantes spor etter takbærende stolper, og ofte flere ildsteder. Haugene viste seg ikke å være graver, men store kokegroper. Flere groper er store nok til å tilberede hele dyreskrotter. Gropa i haugen var et ildsted der man fikk glør til å koke maten. Det hele ble dekket med jord, og det åpne ildstedet ble en gigantisk stekeovn. Haugene var bygget opp av jord som hadde vært brukt til å dekke mat og glør og viser lang tids bruk av slike storkjøkken, som var svært hensiktsmessig når mange samles i kortere tidsrom.

Flere gjenstander viser at ringtunet har vært brukt i vikingtiden. Det er bekreftet tre dateringer fra år 500-550 og en datering fra år 900. Vollmoanlegget var i bruk i vikingtiden helt fram mot år 1000.

Nausttuftene under Steigberget: På den smale bremmen under Steigberget, noen hundre meter fra Vollmoanlegget, er det funnet spor etter fire langskip-naust. To av naustene er rasert og fjernet. De to andre er fortsatt her og vises som kraftige søkk i bakken. Tuftene er knappe 20 meter lang. Deler av dem er undersøkt av H. E. Lund, uten større funn. Naustene ble gravd inn i bakken for å få kraftige vegger og vinne god takhøyde, i motsetning til andre jernaldernaust som består av takbærende stolper og kraftig plankevegg innerst mot jordvullen. Plasseringen av naustene under Steigberget har ant. sammenheng med ringtunet på Vollmoen.

BØ: På den andre siden av Steigskaret, mot Bø, lå det andre ringtunet som er lokalisert på Engeløya. Dette tunanlegget er datert til år 300 e.Kr. og kan ha vært forløperen til Vollmoanlegget.

Russerstøtta! Videre fra Steigen Kirke mot Bø, kommer man til «Russestøtta». Minnesmerket er reist av gjenlevende russiske krigsfanger etter 2. verdenskrig, til minne om de over 500 som ikke overlevde krigen. Det lå en stor fangeleir like ved. Området gir rike muligheter for rekreasjon og naturopplevelser med mange utkikkspunkter som gir god anledning til å nyte en storslagen utsikt mot Lofotveggen – fra Værøy til Lofoten.

Batteri Dietl: I Bø følges skiltet vei til Batteri Dietl. Dette var et av de største festningsanlegg som tyskerne, med god hjelp av russiske krigsfanger, bygde noe sted under 2. verdenskrig. Beliggenheten var strategisk med utsikt over Vestfjorden og alle skipene som befant seg i retningen Ofotfjorden og Narvik, der jernmalm fra Sverige ble hentet og ført til Tysklands våpensmier. Bygginga av det svære anlegget begynte i 1942. Ca. 3000 menn arbeidet i og rundt festninga - pluss de ca. 2000 russiske krigsfangene som gjorde mest tungarbeid. Ca. 540 av dem døde her og er hedret med krigsminnesmerket. Bygda Bø ble forvandlet til en tysk festningsby. Lokalbefolkninga måtte evakuere. De 3 store «Adolf-kanonene» (blant verdens største landfaste kanoner), med hver sine 22,5 m lange kanonrør, 40,6 cm i diameter, vekt 158 tonn og med en rekkevidde på 50,6 km, ble aldri avfyrt i kamp. Etter krigen ble mesteparten av anlegget demontert. En av kanonbunkersene er omgjort til et spennende museum med restaurerte ammunisjons- og maskinrom, med utstillinger, dokumentarstoff, billedspill og gjenstander. Bunkeren er et uhyggelig, men imponerende byggverk med sine opp til 3,5 m tykke vegger og utstillingen forteller om dagliglivet til soldater, krigsfanger, tvangsarbeidere og ikke minst lokalbefolkninga på Engeløya i krigsårene. Alt i sterke og mektige omgivelser; festninga er i et fantastisk naturområde, et variert kystlandskap med knauser, bukter og små sandstrender, foruten en rik vekst av fjell- og strandblomster, som har begynt å dekke sårene i landskapet. Hele festningsområdet kan

oppleves til fots. På egen hånd kan man oppdage en mengde krigsminner, da det er mange ruiner, bunkere og fjellhaller i festningsområdet. Ta med lommelykt. **VÆR FORSIKTIG! HUSK DU FERDES PÅ EGET ANSVAR!** Det finnes skjulte farer i terrenget.

Bøsanden: 1,5 km badestrand ut mot Vestfjorden og Lofotveggen. Etter opplevelsene på festningsområdet kan det være godt med et besøk på stranda. Avkjøring til den vakre Bøsanden noen hundre meter nordover fra festningsskiltet. Det største boplassområdet fra yngre steinalder på Engeløya ligger på Bøsanden. Et stort flyvesandfelt dekker her over boplasser fra mange faser innenfor denne perioden. Funn antyder at det har vært steinalderbosetting her fra ca. 4000 f.Kr. og inn i den tiden vi vanligvis kaller jernalder. Ikke langt fra Bøsanden, på klubben under Mjeldberget ligger et felt med hustuffer og gravrøyser i rullesteinstrandvollen. Formene på tuftene gjør det mulig at også dette feltet er fra yngre steinalder.

Skagstad: - gamle skole! Videre nordover fra Bø kommer en til Skagstad gamle skole. Skolen, bygd i 1880, er en av de såkalte «Wisløff-skolene» i Steigen – små skoler som var bygd etter at omgangsskolenes tid var forbi.

Ålstad: Galleri Solhaug! Billedkunstner Hugo Aasjord. Moderne billedkunst og utstillinger.

Holkestad: Ta av på Bogøy (Bogen), før Engeløybrua, passer Skjenaust. vkjøring til Liland, og Skotsfjorden. Holkestad er et svært vakkert sted med fine skjellsandstrener. ”Dronningruta” over Fløya fra Skånland, ender på en fin strand like ved kaia der hurtigbåten også har anløp.

Leinesfjord: (nytt navn, eg. Myklebostad) Skolesenter og adm.senter i Steigen kommune. Steigen Vertshus og Naustvik Camping! Leinesfjord kapell 1912 er på Pinstranda (ca. 1,5 km Ø for Leinesfjord). Ved kapellet er bauta over Madagaskar-misjonær Peder Eilert Lund som kom fra gården Lund (mot Nordskot). I Hellevika (v/vertshus) fin tilrettelagt «gåplass». Gården Myklebostad har bolighus fra 1700-tallet, kanskje eldst i kommunen.

Ersvika: Ta av i Saurfjord mot Nordskot. Fra Lund går veien til Ersvika, siste del merket sti. Her er den eldste, synlige steinalderboplassen i Steigen, med 2 tufter datert til ca. 6.000 f. Kr.

Sørskott: Sørskot Gravlund. Herfra kan man gå til «Bygdeborgen» og «Dryppsteinshula».

Bygdeborg og dryppsteinhule! Her finnes en hellelagt / murt vei opp til et platå omgitt av bratte stup. Dette kan være et tilfluktssted eller en bygdeborg fra jernalderen. Eller – er veien bygd for å få dyrene på det saftige beitet i fjellet?

Dryppsteinhula: (Ca. 20-30 min å gå fra Sørskot). ... har fått navnet fordi den hadde store forekomster av dryppstein. Nå er nesten alt hakket løs/ødelagt/tatt med av turister og andre turgåere. Bare ganske lite er igjen.

Nordskot: Utenfor Nordskot ligger Grøtøy, som i gamle dager var siste havn for de åpne båtene på vei til

Lofotfiske. Dette skapte grunnlag for et av de største nordlandske handelsstedene. Gjennom 250 år var Grøtøy i familien Schønnings eie, til 1923. Merket sti fra enden av bebyggelsen - til Resshola.

Resshola: - Rett nedenfor Skotsstindan er en 140 m lang grotte i fjellet. Merket sti langs havet fra Nordskot.

Grøtøy Gamle Handelssted: (Ikke besøkes) Fra Nordskot går skyssbåt (må best) over sundet til Grøtøy Gamle Handelssted. Grøtøy ligger utenfor Nordskot. Før i tiden var G. siste havn for de åpne båtene til Lofotfiske. G. var et av de største handelsstedene på kysten og et kjært stopp for fiskerne til/fra Lofoten. Dette skapte et av de største nordlandske handelsstedene. Gjennom 4 århundrer, fra 1690 til 1923, eide og drev Schønning-familien sin virksomhet her. De gikk konkurs! Etterpå ble de fleste bygningene fjernet, men hovedbygninga fra 1863 er bevart. Mange av rommene står som i 1900 – med møbler og annet inventar.

Brennviksanden: Brennvik er vestafor Leines. Her er Brennviksanden, en over to kilometer lang sandstrand omkranset av ville fjell, og en trivelig bebyggelse. Brennviksanden er en virkelig storslått naturperle i Steigen.

Leines/Helnessund: Variert natur med ville fjell, lune viker og en unik skjærgård med et mylder av holmer og skjær ut mot Vestfjorden. Mot Leines passerer Skjelstad Kunst- og kulturgård med sjørøververksted, salgsuts. og spennende turløyper. **Helnessund:** Et aktivt fiskerimiljø, stor aktivitet på kaiene. Fersk fisk kjøpes fra båtene. Fint bryggemiljø. Feskarkroa har kafe, pub og overnatting. Helnes har bl a gjestehavn. Leiranger Kirke, trekirke fra 1911, ble oppbygd etter brann. Gammelt kirkested. Da kirka skulle bygges i 1734, skulle den eg. stå på den andre siden av fjorden. En springflo tok materialene og førte dem over fjorden til **Leines**. Folk tok det som tegn på hvor Gud ville at kirka skulle stå. Den ble bygd på Leines. I 1239 sto kampen her mellom varbelger og Håkon Håkonssons menn.

Åbornes/Segelstein/Stamsvik/Laukvik: «Follstranda» kommer en til når en tar av like sør for Botn, mot Nordfold. En sidevei går til **Åbornes** og **Sommernes**. Turen er virkelig flott. Se Nordfoldfjorden på sitt vakreste. Kjører inn på hovedveien lenger sør. Fra Breivika er det ikke langt til Valle og Segelstein, som tidligere bl a hadde dampskipsanløp og landhandel. I Stamsvik, v/moloen i Langnesvika, er gjestehavn, fiskebruk og notvaskeri. Gå på moloen og nyt utsikten. Dra videre til Laukvik. Der er enda ett krigsanlegg fra 2. verdenskrig. Fra Laukvik kan du se til Landegode utenfor Bodø. Området har ca. 58 km merkede turløyper, fra Kjærlighetskroken (i Djupdalen mellom Botn og Nordfold) til Brennsundvik, med bl.a. mange flotte sideløyper. Det er ca. 13 turposter som blir godt besøkt, foruten turløypa, gapahuker, gammer, grillsteder og en tømmerhytte som er åpen for alle. Fiskevatn og vakre hvite strender, bl a Storsanden i Flekkos. I Stam-

svik er også Steigens eneste skiskytteranlegg med lysanlegg og -løpe. I Vikan, rett før Laukvik er en skytterbane med elektronisk anvisning.

Nordfold: Ca. 18 km fra Steigen Vertshus i Leinesfjord. Videre sørover fra Leinesfjord er Nordfold. Her er Kvinneuniversitetet Nord, som arbeider med mange spennende prosjekter og utdanningstilbud. Nordfold er adm.sted for oppdrettsfirmaet Follalaks og anløpssted for hurtigbåt fra Tårnvik. Nordfold kirke fra 1976.

Saga: Ca. 3 mil fra Leinesfjord. Forbi Nordfold og Lakså kommer man til Saga. Her ligger en gammel vannsag som nu er restaurert. Her er også en fin «utkiksplass» - med flott utsikt utover.

Hanna Kvanmo's aner

Av: Steinar Olsen

Har sett på Hanna Kvanmo sine aner, og oppdaget en del feile lenker mot hennes aner. De første generasjonene ligger på nett, og de som ønsker mer opplysninger om hvor de finnes kan sende en mail til solsen3@broadpakk.no siden linker i teksten bare virker forstyrrende.

1. **Hanna Kristine Hansen**, f. 14 jul 1926 i Seljestad, Harstad, Troms, d. 23 jun 2005 i Arendal. Gift 1952, **Bjarne Kvanmo**, f. 22 okt 1920 i Sjøfjell Søndre, Ballangen, d. 16 mai 2003 i Arendal.

Foreldre

2. **Kornelius Seberg Meier Hansen**, f. 28 aug 1903 i Hellsletten, Ibestad, dåp 11 okt 1903 i Ibestad kirke, d. 17 okt 1969 i Harstad. han ble vel etter skilsmissen, gift med Julie Hansen f. Ravn f. 8/11-1909 d. 13/10-1960 siden hun står på gravstøtten sammen med han. (1) Gift 26 des 1925 i Trondenes kirke, **Johanna Katinka Klausen**. (2) Han giftet seg med **Julie Josefine Jonette Ravn**, f. 8 nov 1909 i Virak, Ofoten, dåp 25 jul 1910 i Ankenes kirke, Narvik, d. 13 okt 1960 i Harstad. Julie var blitt enke i 1942

Barn med Johanna Katinka Klausen:

1. i **Hanna Kristine Hansen**, f. 14 jul 1926 i Seljestad, Harstad, Troms, d. 23 jun 2005 i Arendal. Gift 1952, **Bjarne Kvanmo**.

3. **Johanna Katinka Klausen**, f. 24 des 1903 i Barbogen, Torsken, d. 1968 i Harstad.

Besteforeldre

4. **Hans Christian Kristensen**, f. 21 jun 1862 i Belnes, Gratangen, dåp 19 okt 1862 i Ibestad kirke, konfirmert 7 okt 1877 i Ibestad kirke, d. 25 jun 1937 i Harstad. Han ble konfirmert som nr 59 i Ibestad. Han ble ifølge samme liste vaksinert 4/10-1863. Ministerialbok nr. 10 (1869-1879), Konfirmerte 1877, side 244.

Gift 28 des 1901 i Trondenes kirke, **Kristine Sofie Albertsdr**, også kjent som Christine Sofie Albertsdr.

Barn:

2. i **Kornelius Seberg Meier Hansen**, f. 28 aug 1903 i Hellsletten, Ibestad, dåp 11 okt 1903 i Ibestad kirke, d. 17 okt 1969 i Harstad. (1) Gift 26 des 1925 i Trondenes kirke, **Johanna Katinka Klausen**. (2) Han giftet seg med **Julie Josefine Jonette Ravn**.

5. **Kristine Sofie Albertsdr**, hun er notert med navnet Christine Sofie Albertsdr, men det er etter dette bare brukt Kristine. f. 21 mai 1865 i Sæter, Dyrøy, dåp 13 aug 1865 i Dyrøy Kirke, d. etter 1910 i Hellsletten, Ibestad. ekteskap nr. 54 i 1901 i Trondenes kirke. Det var lyst for dem i Ibestad. forlovere var Hans Olsen, Selnes og J. Rønning, Harstad.

6. **Johan Marelus Klausen**, f. 8 des 1865 i Straume, Bø i Vesterålen, dåp 15 jul 1866 i Malnes kirke, Bø i Vesterålen, d. i Barbogen, Torsken. (1) Gift 1892, **Amalie Jensen**, f. 1872, dødsatest datert 18 aug 1894. Amalie har jeg ikke funnet foreldre etc på men det er heller ikke registrert barn som er gamle nok vet 1900 ft. (2) Gift 13 aug 1899 i Bø Kirke, **Sofie Vilhelmine Johansen**.

Barn med Sofie Vilhelmine Johansen:

- i **Angel Klausen**, f. 23 nov 1899 i Barbogen, Torsken.
- ii **Hjalmar Klausen**, f. 8 jan 1901 i Barbogen, Torsken.
3. iii **Johanna Katinka Klausen**, f. 24 des 1903 i Barbogen, Torsken, d. 1968 i Harstad. Gift 26 des 1925 i Trondenes kirke, **Kornelius Seberg Meier Hansen**.
- iv **Selma Johanne Klausen**, f. 6 sep 1906 i Barbogen, Torsken. Gift i Torsken Kirke, **Markus Karly Hansen**, f. 24 nov 1902 i Barbogen, Torsken, dåp 26 jul 1903 i Torsken Kirke.
- v **Schjeldrup Klausen**, f. 26 aug 1908 i Barbogen, Torsken.

7. **Sofie Vilhelmine Johansen**, f. 28 mai 1873 i Gratangen, dåp 15 jun 1873 i Ibestad kirke, konfirmert 29 jun 1890 i Trondenes kirke, bosted ca 1875 - ca 1897 i Sørrollnes, Skånland, bosted 1899

i Strømme, Bø i Vesterålen, d. i Bø i Vesterålen. Se nr. 106 på Sørrollnes i Folk og slekt, der hennes foreldre og broren Karl Gustav f. 1876 og er nevnt. Konfirmasjon hun er nr. 49 i 1890, der står det at hun er født i Gratangen, (tidligere Ibestad) Trondenes, Ministerialbok nr. 16 (1890-1898), Konfirmerte 1890, side 193.

Opplysninger ved inngåelse av ekteskap henviser til konfirmasjonen 29/6-1890 i Trondenes. Farens navn er litt utydelig. Ekteviede 1899, side 237.

Oldeforeldre

8. **Kristen Jensen**, f. 1816 i Belnes, Gratangen, d. i Belnes, Gratangen. Gift i Ibestad kirke, **Synnøve Maria Olsdtr.**

Barn:

- i **Jens Kristensen**, f. 1849 i Belnes, Gratangen.
- ii **Anna Maria Kristensdtr.**, f. 1852 i Belnes, Gratangen.
- iii **Esaias Kristensen**, f. 1856 i Belnes, Gratangen.
- iv **Maren Kristensdtr.**, f. 1859 i Belnes, Gratangen.
- 4. v **Hans Christian Kristensen**, f. 21 jun 1862 i Belnes, Gratangen, dåp 19 okt 1862 i Ibestad kirke, konfirmert 7 okt 1877 i Ibestad kirke, d. 25 jun 1937 i Harstad. Gift 28 des 1901 i Trondenes kirke, **Kristine Sofie Albertsdtr.**, også kjent som Christine Sofie Albertsdtr.

9. **Synnøve Maria Olsdtr.**, f. 1820 i Salangen, d. i Belnes, Gratangen.

10. **Albert Albertsen**, navn i folketelling Albrigtsen, f. 1819 eller 1820 i Bergen, d. i Hunstadstranda, Dyrøy. Har prøvd å finne han i databasen fra Bergen, perioden 1816 - 1830, men det er ingen Albert eller Albrigtsen med samme navn på faren som er oppgitt i Dyrøy. Lysning nr. 1 i 1850 i Dyrøy kirke i Tranøy, Klokkebok nr. 11 (1845-1859), Forlovererklæringer 1850, side 86. Deres ekteskap er nr. 4 i 1850 i Dyrøy kirke. Dyrøy i Tranøy, Klokkebok nr. 11 (1845-1859), Ekteviede 1850, side 63. De bodde i 1865 på Søndre Sæter. og hadde en Hanna K. Jensdtr, f. 1816 i losji og hun drev med Forskilligt Smaaarbeide. Gift 19 okt 1850 i Dyrøy Kirke, **Jensine Ovidia Knudsdtr.**

Barn:

- i **Joakime Andrea Albertsdtr.**, f. 19 jan 1850 i Dypvik, Dyrøy, dåp 21 apr 1850 i Dyrøy Kirke, d. 1 jun 1905 i Hundstrand, Dyrøy. Kildeinformasjon: Troms fylke,

Dyrøy i Tranøy, Klokkebok nr. 11 (1845-1859), Fødte og døpte 1850, side 15. Gift 22 okt 1877 i Dyrøy Kirke, **Hans Mikal Simonson**, f. 15 sep 1847 i Hundstrand, Dyrøy.

- ii **Jakobine Marie Albrigtsdtr.**, f. 31 aug 1851 i Merkesnes, Dyrøy, dåp 2 nov 1851 i Dyrøy Kirke. Dyrøy i Tranøy, Klokkebok nr. 11 (1845-1859), Fødte og døpte 1852, side 22.
- iii **Knut Bertin Nibe Albrigtsen**, f. 2 jul 1854 i Sæter, Dyrøy, dåp 20 aug 1854 i Dyrøy Kirke, d. 1926 i Sortevik, Dyrøy. Kildeinformasjon: Troms fylke, Dyrøy i Tranøy, Klokkebok nr. 11 (1845-1859). (1) Gift 1892 i Dyrøy, **Johanna Hermine Hind**, f. 1853 i Sortevik, Dyrøy, d. 1893 i Sortevik, Dyrøy. (2) Gift **Marie Mattesdtr.**, f. 1877 i Tana, Finnmark.
- iv **Ingeborg Anna Albertsdtr.**, f. 21 mai 1857 i Sæter, Dyrøy, dåp 16 aug 1857 i Dyrøy Kirke, d. før 1865. dåp nr. 3 i 1857, hun er ikke nevnt i 1865 ft.
- v **Hansine Andrea Albrigtsdtr.**, f. 2 aug 1862 i Sæter, Dyrøy, dåp 31 aug 1862 i Dyrøy Kirke. Kildeinformasjon: Troms fylke, Dyrøy i Tranøy,
- 5. vi **Kristine Sofie Albertsdtr.**, også kjent som Christine Sofie Albertsdtr, f. 21 mai 1865 i Sæter, Dyrøy, dåp 13 aug 1865 i Dyrøy Kirke, d. etter 1910 i Hellsletten, Ibestad. Gift 28 des 1901 i Trondenes kirke, **Hans Christian Kristensen**.
- vii **Alert Johan Albrigtsen**, f. 21 jul 1869 i Sæter, Dyrøy, dåp 12 sep 1869 i Dyrøy Kirke. Gift 3 nov 1901 i Dyrøy Kirke, **Hanna Petrine Bernhardsdtr.**, f. 1873 i Sortevik, Dyrøy.
- viii **Johanna Magrethe Albertsdtr.**, f. 5 aug 1872 i Sæter, Dyrøy, dåp 22 sep 1872 i Dyrøy Kirke. Hun oppgis å være deres 8 barn.

11. **Jensine Ovidia Knudsdtr.**, f. 1829 i Finnland, Dyrøy, d. i Hunstadstranda, Dyrøy. det står når det blir lyst for dem, at de bor i Dybvik i Dyrøy.

12. **Klaus Gjetmundsen**, f. 12 mar 1831 i Eivindvik, Gulen, SF, d. 18 mai 1913 i Strømme, Bø i Vesterålen, gravlagt 23 jun 1913 i Duken kirkegård på Vinje. Bø, Ministerialbok nr. 891A05 (1856-1870), Ekteviende 1859, side 172. Gift 23 sep 1859 i Bø Kirke, **Johanna Helene Hansdtr.**

Barn:

- i **Karl Johan Klausen**, f. 14 apr 1859 i Lynghaug, Bø, Vesterålen, dåp 10 jun 1860 i Bø Kirke.
- ii **Jakobina Markusina Klausdtr.**, f. 3 feb 1861 i Straume, Bø i Vesterålen, dåp 2 jun 1861 i Bø Kirke.
- iii **Jørgine Helene Klausdtr.**, f. 1 feb 1863 i Straume, Bø i Vesterålen, dåp 31 mai 1863 i Malnes kirke, Bø i Vesterålen.
- 6. iv **Johan Marelius Klausen**, f. 8 des 1865 i Straume, Bø i Vesterålen, dåp 15 jul 1866 i Malnes kirke, Bø i Vesterålen, d. i Barbogen, Torsken. (1) Gift 1892, **Amalie Jensen**. (2) Gift 13 aug 1899 i Bø Kirke, **Sofie Vilhelmine Johansen**.
- v **Albert Kristian Johan Klausen**, f. 1867 i Straume, Bø i Vesterålen, d. ca 1869.
- vi **Karoline Jørgine Klausdtr.**, f. 1869 i Straume, Bø i Vesterålen, d. ca 1869.
- vii **Karoline Emelie Klausdtr.**, f. 10 okt 1872 i Straume, Bø i Vesterålen, dåp 2 jul 1873 i Bø Kirke.
- viii **Eliot Klausen**, f. 30 mai 1874 i Straume, Bø i Vesterålen, dåp 2 aug 1874 i Bø Kirke.
- ix **Karolius Johan Kristian Klausen**, f. 7 jun 1878 i Straume, Bø i Vesterålen, dåp 24 sep 1876 i Bø Kirke, d. 21 jul 1948 i Øyjord, Bø i Vesterålen. Gift 1929 i Bø Kirke, **Dagny Tobine Jakobsen**, f. 4 sep 1904 i Fjærvoll, Bø i Vesterålen, dåp 16 jul 1905 i Bø Kirke, d. 22 des 1978 i Straume, Bø i Vesterålen. Hennes far er fra Manger, Radøy, Hordaland og flyttet til Bø i Vesterålen.
- x **Hansine Amalia Klausdtr.**, f. 3 apr 1878 i Straume, Bø i Vesterålen, dåp 8 sep 1878 i Bø Kirke.
- xi **Hans Olai Klausen**, f. 1881 i Straume, Bø i Vesterålen.

13. **Johanna Helene Hansdtr.**, f. 25 jan 1835 i Grimstad, Bø i Vesterålen, d. 23 jun 1916 i Straume, Bø i Vesterålen, gravlagt 19 jul 1916 i Duken kirkegård, Vinje, Bø, Nordland.

14. **Johan Fredrik Snellmann**, f. 14 apr 1828 i Karleby, Finland. han er fra Gamle Karleby i Finland.

ekteskap nr. 7. i Ibestad Kirke. Ibestad, Klokkebok nr. 6 (1871-1879), Ekteviende 1874, side 197. Gift 10 aug 1874 i Ibestad kirke, **Johanna Matilde Pedersdtr Kalido**.

Barn:

- 7. i **Sofie Vilhelmine Johansen**, f. 28 mai 1873 i Gratangen, dåp 15 jun 1873 i Ibestad kirke, konfirmert 29 jun 1890 i Trondenes kirke, bosted ca 1875 - ca 1897 i Sørrollnes, Skånland, bosted 1899 i Strømme, Bø i Vesterålen, d. i Bø i Vesterålen. Gift 13 aug 1899 i Bø Kirke, **Johan Marelius Klausen**.
- ii **Carl Gustav Johansen**, f. 7 apr 1876 i Sørrollnes, Skånland, dåp 10 sep 1876 i Trondenes kirke. Dåp Trondenes, Ministerialbok nr. 13 (1870-1878), Fødte og døpte 1876, side 101.

15. **Johanna Matilde Pedersdtr Kalido**, f. 23 apr 1843 i Hammerfest, Fi, dåp 1 okt 1843 i Hammerfest kirke, Faddere: Johannes Kevsikangas?? og Kone, Hmft., Johan Hjemqvist, Eva Pedersd. Hmft., Salomon Salomoms. Caroline Rør, Hjemmedåp av Provsten C. Aall.

Ørge Slekten

Av: Steinar Olsen

For en del år siden skrev jeg om Røst-slekten og i den anledning kom jeg borti 2 brødre som var nevnt i Skifte samlingen til K. Bugge i NST. Han skrev og om en slekt Grøn som og berører etterslekten til den ea av de to brødrene. Etterslekten ble og inngift i diverse kjente slekter i Nrd-Norge og Trøndelag. De har og etterslekt i Kvæfjord både på Gullholm og i Langvassdal området.

1. Generasjon

1. **Ørjan (Ørge) NN**, d. i Trondheim.

Barn:

- 2. i. **Ole Ørjansen**.
- ii. **Anders Ørjansen**, d. 1678 i Trondheim, skifte 4 mai 1678 i Trondheim. boet var på 51 rd, brutto. De hadde ikke barn så enken og hans bror Ole var arvinger. Han giftet seg med Malene Ingebrigtsdtr, d. i Trondheim.

2. Generasjon

2. **Ole Ørjansen**, d. 1693 i Trondheim, skifte 27 okt 1693 i Trondheim. Han omtales s. 161 i Andenes del V. Ole og hans andre kone Ingeborg Olsdtr er par 1681 på Andenes. Ole drev handel og jektefart der, trolig brukte han et sted i Kvæfjord som jekteleie. Ved hans skifte kalles han Ole Ørgersen Nordfahr, noe også Ole Olsen som han drev handelsstedet på Andenes kalles. Denne Oles kone Birgitte Paulsdtr kom fra Jemtland, noe kanskje Ørgesen brødrene også gjorde. Det skiftes etter begge Oler i 1693 i Trondheim. Ved hans skifte 27/10 var lagverge for hans enke, Steffen Steffensen, og for de eldste barna var Michel Støt. Han eide halvparten av Ole Olsens jekt på Andenes fiskevær. Han drev handel på Andenes fra 1671 til sin død, da overtok enken og Tollef Olsen. Denne Tollef giftet seg med enken etter Ole Olsen, og fikk en sønn med henne.. Den yngste datteren Maren var bare 10 måneder ved skiftet. Ingeborg Olsdtr nevnes som fadder for siste gang i 1716, sønnen Ørge var blitt gift og hadde trolig tatt over driften, Det varte ikke lenge siden han døde i 1719. Datteren Maren ble gift omkring 1712 med Nils Johnsen Norman, som overtok handelen på Andenes og og drev handel på Borkenes i Kvæfjord og Elgsnes i Trondenes. Handelsvirksomheten ble ifølge Andenes b. V ble flyttet til Borkenes et par generasjoner senere. (1) Han giftet seg med **Maren Carelsdtr**, d. 1679 i Trondheim. **Maren**: det fantes ikke skifte etter henne, hun døde tett før bybrannen. barna var lovt 8 rdl i morsarv. (2) Gift ca 1680 i Trondheim, med **Ingeborg Olsdtr** (datter av Ole Nordfahr), d. ETTER 1714 i Trondheim. **Ingeborg**: det opplyses at det ikke var avholdt skifte etter henne når sønnen Ørge dør. I Andenes bygdebok s. 406 sies det om henne at hun er nevnt mellom 1680 og 1714.

Barn med Maren Carelsdtr:

3.
 - i. Jens Olsen Grøn f. ca 1659.
 - ii. Trine Olsdtr, f. 1675 i Trondheim. Ikke nevnt i forbindelse med halvbrorens skifte.
 - iii. Magnil Olsdtr, f. 1679 i Trondheim. hun gjorde krav på arv etter sine foreldre av halvbroren Ørge, men ble møtt med et motkvav for to leiermålbøter og oppfostring av to barn fra fødselen av og til de var 8 år. De var tydeligvis betalt av Ole Ørgesens bo. Hun giftet seg med Jens Pedersen, f. i Fosen, Trøndelag. Har ikke funnet noe om de to barna.

Barn med Ingeborg Olsdtr:

4.
 - iv. Ørjan Olsen f. 1681.
 - v. Maren Olsdtr f. 1683.

3. Generasjon

3. **Jens Olsen Grøn**, f. ca 1659 i Trondheim. Han reiste 1715 bort uten å høre fra sig. Ved skiftet etter Aleth sår det at han har forlatt byen for omtrent 13 år siden, og "det vites ikke til visse om han er død eller levende" Det nevnes og et brev der Eril og Jochum er enig om at Jochum overtar handelsstedet Balstad i Lofoten. undeskrevet med Erik Grøn og Jochum Bredal Grøn. Gift 1 feb 1698 i Domkirken, Trondheim, med **Aleth Pedersdtr**, f. ca 1660 i Trondheim (datter av Peder Svendsen [- 1701] og Kirsten Pedersdtr [- 1702]), d. 1728 i Trondheim, skifte 14 apr 1728 i Trondheim. **Aleth**: Aleth var først gift med Norlandshandler Erik Eriksen, som skiftes etter 31/1-1698 i Trondheim. Han døde før 1695 for da er den salige Erik Eriksens lille barn, begravd 30/12-1695 i Domkirken. Eriks barn var ifølge skiftet: Peder 9 år, Morten 6, Johan 5 og Malena 4 år. Se NST bind s. 41 til 49, Kjell Bugges artikkel omkring en slekt Grøn. Hennes datter Malene var gift med Anders Danielsen And. som drev handel på Andenes. Hennes bror Dines Pedersen var tilstede ved skifte.

Barn:

- i. Kirsten Margrethe Jensdtr Grøn, f. 1699 i Trondheim.
6. ii. Erik Jensen Grøn f. 1700.
7. iii. Aleth Jensdtr Grøn f. 1703.
8. iv. Jochum Bredal Grøn f. 1708.
- v. Ane Jensdtr Grøn, f. ca 1709 i Trondheim.

4. **Ørjan Olsen**, f. 1681 i Trondheim, d. 1719 i Trondheim, skifte 30 jan 1720 i Trondheim. Nevnt å ha handel i Forhamn, Trondenes. Han hadde Jekt hus og Nøst i Andenes, foruten båter og leiet i Kvæfjord. De hadde i tillegg en bygård, total verdi av boet 896 og gjelden var 349 rdl. Han giftet seg med **Marit Stephensdtr Middelfart**, f. 1690 i Middelfart, Sørjylland, Danmark (datter av Stephen Stephensen [1672 - 1708] og Anne Johnsdtr Findvegård [- 1699]), d. 1765 i Trondheim.

Barn:

- i. Ørjan Ørjansen, f. jul 1719 i Trondheim. Han ble født tett etter at faren døde. Trolig død tidlig.

5. **Maren Olsdtr**, f. 1683 i Trondheim, d. 1766 i Elgsnes Ytre, Harstad, Troms. hun kallen noen steder Maren Olsdtr Grøn. (1) Gift ca 1710, med **Nils Johnsen Norman**, f. 1673 i Elgsnes Ytre, Harstad, Troms (sønn av John Ellingsen Norman [1620 - 1690] og Ingeborg Nilsdtr [1643 - 1678]), d. 1726 i Trondheim, yrke Norlandshandler. **Nils**: hadde og en gård i Trondheim i området Graven. (2) Gift 6 sep 1728 i Trondheim, med **Jakob Isachsen Grønbech**, f. ca 1685 i Trondheim (sønn av Isak Johnsen Grønbech [1650 - 1702] og Karen

Hansdtr Normann [1664 -], d. ca 1732 i Trondheim.

Barn med Nils Johnsen Norman:

9. i. Nikolai Nilsen Normann f. 1712.
- ii. Ingeborg Nilsdtr Norman, f. 1714 i Elgsnes Ytre, Harstad, Troms.
- iii. Ole Nilsen Norman, f. 1715 i Elgsnes Ytre, Harstad, Troms.
- iv. John Norman, f. 1716 i Elgsnes Ytre, Harstad, Troms, d. 1804. Han giftet seg med Kirsten Erikdtr Mørch, f. i Ballstad, Buksnes, Vestvågøy (datter av Erik Nilsen Mørch [1733 -] og Anna Stephendtr Middelfart [1704 - 1737]), d. i Elgsnes Ytre, Harstad, Troms.

Fortsettelse i neste nr.

Tur til Steigen

Referat

Årets fellestur gikk til Steigen, 6-8 Sept.

Vi startet i et strålende vær, mere sommer enn høst, og etter den obligatoriske bråstoppen i Lødingen (fergene er syke) kom vi oss, sterkt forsinket, over fjorden.

Gunnhild og Inger, turens fødselshjelpere, ønsket velkommen ombord og hver fikk utdelt en mappe med info om turens gang og, ikke minst, masse informasjon om området vi skulle besøke.

Blei en liten stopp ved Forsan rasteplass, etter Steigentunellen, som er over 8 km. lang. Der hadde vi vakkert utsyn over fjell og hav og kunne studere utsmykningen som er et kulturprosjekt mellom Statens veivesen og Steigen kommune.

Ankom Leinesfjord og Steigen vertshus noe forsinket. Etter innbooking blei vi servert kveldsmat. En alldeles nydelig fiskesuppe med brød og drikke til.

Det blei ganske tidlig kveld og neste morgen møttes vi til en utmerket frokost, klar for dagens opplevelser.

Det var Engeløya som var målet, etter å ha passert brua hadde vi en liten stopp og fikk ombord J. Pedersen, lokal kjentmann.

På Skagstad blei vi mottatt av bonden på gården like ved skolen. Han ga oss en feiende fremføring av Stangness sin vise "Oppe I Øverbygd". Deretter blei det besøk i den gamle smia, omgjort til et trivelig "lokale", hvor vi blei fortalt om og forevist gamle gjenstander og eldre tiders gjenbruk. Avsluttet med god kaffe fra svartkjel og husfruas nydelige kake.

Den gamle skolen blei inntatt og vi satt på pulter som vi godt kjente igjen og fikk ei tilbakeføring til eldre tiders skoleundervisning. Også dette av "den syngende bonden".

Batteri Dietl var vi og innom. Dette fryktelige stedet som blei oppbygd over 18 måneder, etter at befolkningen fikk 1 uke på seg til å forsvinne fra området.

Deretter blei tusenvis av russiske krigsfanger hentet inn som slavearbeidere. Her finnes i dag et museum som forteller historien. Som en kuriositet kan vi fortelle at det var Adolfkanoner som blei oppsatt der og. Som på Trondenes.

Vollmoen var neste. En slags vikingetidens batteri Dietl. Der er tufter etter et ringtun som kan ha vært et av jernalderens viktige anlegg.

Steigen kirke med en meget velstelt kirkegård, Prestegårdshagen, anlagt i 1872 var engang et anlegg med ca. 600 arter av stauder, nyttevekster, busker og trær. I dag stort sett bare trær, mange ikke vanlige her nord.



Foto: Mikael Martnes

Bygdetunet på Laskestad med diverse hus, uthus, over 2000 gjenstander og et hageprosjekt startet i 2002, hovedsakelig på dugnad og kalles "levende museumshage", det arbeides med registrering av gamle planter, urter, stauder osv.

Det blei tid til en tur på øret før kveldens middag og hyggelige samvær. Knut Arne hadde med trekkspillet og det blei både sang og dans før vi mette, trette og fulle av inntrykk tusla oss til sengs.

Søndagsfrokosten blei inntatt med god appetitt og kl. 10 var vår eminente sjåfør klar med bussen og ferden gikk mot Nordskott. Der hadde de et fint lite kystmuseum, anlagt og drevet av kystlaget. Var innom Sørskott kirkegård og Kirsti fikk komplettert samlinga til Dis gravminner.

Bonusen på turen er jo all den vakre og spennende naturen man får med på kjøpet. Høsten gjør fremmarsj, og her og der lyser ospa som flammende fakler i terrenget. Vi fikk en gedigen lunsj/middag før vi starta på hjemveien. Steigen vertshus kan trygt anbefales. Med Kalle sin buss og sjåfør blei vi frakta trygt og stødig frem og tilbake. Vi kan vel med rette is at årets tur var svært vellykket.

Unni S. Markussen

Dødsdom for hekseri etter bygdesladder

Av Billy Jacobsen

Karen Pedersdatter fra Kleppstad i Lofoten ble dømt til døden for hekseri. Men slapp unna i siste liten.

Dette skjedde i 1656. Hun ble stilt for retten på Gim-søya etter en tid med bygdesnakk, og i en artikkel i boken Lofoten og Vesteråls historie er det en kvinne ved navn Maren Hansdatter som er rettens hovedvitne. Vitnet hevdet at hun hadde sett at Karen tok med seg nattverdsbrød hjem fra kirken. Dette la hun i en klut med salt, og ga det til husdyra, ifølge vitnet. «På denne måten overførte hun kraften fra brødet, over til dyrene», fortalte vitnet, som med egne øyne hadde sett hvordan Karen fikk ekstra mye melk ut av kyrne. Men Karen utøvde enda mer trolldom enn som så, for da hun ble arrestert fikk ei kone brått vondt i ryggen, og ei ku kalvet for tidlig, ifølge "kronvitne" Maren. Hvis det ikke var for dokumentasjonen av de mange rystende straffeprosesser på 1600-tallet, så hadde det knapt vært mulig å begripe at folk faktisk ble dømt av offentlige domstoler til de mest bestialske straffer, på grunnlag som i eksemplet Karen Pedersdatter. Men eksemplene er flere. Men det kunne skje at domslutninger ble overprøvd av hørere instans - eller at den samme rettsinstansen kanskje på eget initiativ omgjorde domslutninger. Det var nettopp det som skjedde i denne saken. Det kom innsigelser mot de første anklagene mot Karen Pedersdatter - og da saken kom opp til ny behandling ble hun frifunnet. I motsatt fall hadde hun enten blitt brent på bålet - eller blitt halshogd.

Guri Nilsdatter

Av Billy Jacobsen

Guri Nilsdatter på Røst ble i 1635 henrettet for å ha hatt samleie med sitt søskenbarn.

Guri Nilsdatter ble i retten kjent skyldig og dømt for å ha "søkt seng med søskenbarnet sitt, Jon Olsson". Samleie mellom så nære slektninger skulle straffes med døden. Det tok 16 uker fra dommen ble avsagt, til boddelen tok den lange reisen ut til Røst, fremgår det av artikkelen Straffesaker i bind II (1500-1700) av Lofoten og Vesteråls historie. I mellomtiden satt den dødsdømte kvinnen i arrest på lensmannsgården, noe lensmannen krevde betaling for, slik også boddelen skulle ha sin lønn for utført samfunnsoppdrag. Ifølge nevnte artikkel Straffesaker var antagelig Guri Nilsdatter enke, kanskje på gården Hammer, og hun satt brukbart i det. Allikevel var det så vidt det bar for dødsboet etter at lensmann og boddelen hadde fått sine betalinger, henholdsvis seksten våg og fire våg tørrfisk - samt

annen gjeld etter avdøde var betalt, også dette med tørrfisk som middel. Vi ser altså at Guri Nilsdatter betalte boddelen fire våg tørrfisk for at han halshogde henne. Regnet om til tørrfiskprisene i Lofoten året 2010, ble utlekkene fra Guri Nilsdatters dødsbo cirka 10.000 kroner til boddelen og 40.000 kroner til lensmannen. Gjennom 1600-tallet hadde loven og straffeutmålingen i sedelighetssaker blitt innskjerpet, og da med bakgrunn i bibelske fortolkninger - i en tid da presteskapet hadde betydelig innflytelse også ved domsstolene, og høyesterettsdommerne var teologer, med Moseloven som rettesnor. Den tids straffelover som gjaldt sedelighet var beskrevet omfattende og detaljert, og skulle for en del bekjempe "blodskam", hvilket var bakgrunnen for forbudet mot sex mellom fetter og kusine, som altså denne Røst-saken gjaldt. Det har ikke lyktes oss å finne kilder som kan fortelle hva som skjedde med fetteren Jon Olsson. Tingbøkene for Nordland fra 1600-tallet (frem til 1691) er gått tapt, trolig i brann. "I disse sakene er det først og fremst kvinner som er blitt rammet, selv om lovgivningen teoretisk ikke var rettet inn på noe bevisst kjønnskil- le," skriver dr. philos. og historiker Hans Eyvind Næss i en vitenskapelig artikkel med tittelen Forbrytelse og straff (1990). "Det som kan sies," fremholder Næss, "er at mosaik retts innflytelse på kriminallovgivningen fikk uhyrlige følger". "Bibelen brukt som lovhjemmel har helt opp til vårt eget århundre ført til dødsdomsavsigelser i religiøst betingede straffesaker, hovedsakelig sedelighetssaker," skriver Næss.

Ole Anton Sivertsen Moland –

den siste som ble halshogd i Nord-Norge.

Av Billy Jacobsen

Ole Anton Sivertsen Moland (1822 - 1862) ble offentlig halshogd. Det skjedde i Kabelvåg, Lofoten i Nordland, torsdag 30. oktober 1862.

Han ble dømt til døden for å ha drept sin kone, Serina f. Baardsdatter, med gift. Obduksjonen av offeret viste spor etter stryknin i magen og arsenikk i leveren. Under rettsforhandlingene kom det frem at ektemannen flere ganger tidligere hadde prøvd å forgifte sin kone med ulike metoder, uten å lykkes. Drapet skjedde vinteren 1861, da Moland var bortreist på fiskeriarbeid. Han hadde da blandet ferdig den dødelige giften på ei medisinfleske, og forklart sin kone at væsken var medisn, som skulle virke mot tungsinn. Og som hun altså tok, og led en smertefull død. Ole Anton Sivertsen Moland var født på Moland i Valberg på Vestvågøya i Lofoten. Han livnærte seg på fiske og fiskeriarbeid, samt annet løsarbeide - og skal ha vært en flittig arbeidsmann, og som derfor etter forholdene var bruk-

bart bemidlet. Moland hadde egenskaper litt utenom det vanlige blant arbeidsfolk på denne tiden. Ikke bare kunne han lese, «han skrev endog poesi» også. Moland giftet seg to ganger. Første gang da han var 19 år. Også hans første kone døde, og det er ikke så overraskende at det etter at det senere giftmordet kom for dagen, ble spekulert i om Moland også hadde drept sin første kone. Dette forholdet kom ikke opp for noen domstol som egen sak, men mistanken kan likevel ha bidratt til den strenge straffen. Moland fikk - henrettelse ved halshugging, forøvrig den siste henrettelsen i Nord-Norge frem til rettsoppgjøret etter andre verdenskrig. Da Molands første kone døde, hadde han satt bort parets eneste barn, ei datter på et halvt år, til fosterforeldre. Han skal heller aldri senere ha tatt kontakt med denne datteren. Moland var 22 år gammel da han giftet seg med Serina Baardsdatter. Paret fikk sju barn, hvorav fem overlevde barndommen. Familien bodde først på Eidet utenfor Kabelvåg, senere på Moland lengre vest i Lofoten, stedet der han opprinnelig kom fra. Da rettsforhandlingene startet nektet han skyld i drapet - men han tilsto etterhvert. Motivet var, forklarte han, at han hadde blitt sint på kona fordi hun var tyvaktig, sløste og var et elendig eksempel for parets barn; noe som forøvrig var stikk i strid med vitneprov fra folk som kjente Serina. Det egentlige drapsmotivet skal ha vært at han var forelsket i en annen kvinne og skulle rydde sin kone av veien for leve sammen med denne. Moland anket dødsdommen fra den lokale/regionale domstolen, men anken ble avvist av Høyesterett. Mens han ventet på fullbyrdelsen, satt han arrestert i det da nybygde fengslet i Kabelvåg, som forøvrig var krets-fengsel helt frem til 1979. Henrettelsen skjedde på en slette mellom den senere ungdomsskoleveien og Marithaugen i Kabelvåg. På 1800-tallet tiltrakk offentlige henrettelser mange tilskuere, opptil flere tusen i de største byene her i landet. Det er derfor all grunn til å tro at det var forholdsvis mange tilskuere til halshuggingen av Ole Anton Sivertsen Moland i Kabelvåg - der Samson Isberg var skarpretter og skilte Molands hode fra kroppen med ett øksehogg. Dette var den siste halshuggingen i Nord-Norge, og samlet mange tilskuere i Kabelvåg. Isberg, som da var 67 år, var nasjonalt oppnevnt skarpretter, og utførte halshugginger over store deler av landet. Slik skikken var, ba en prest fadervåret sammen med den dødsdømte - mens øksen falt. Ole Anton Sivertsen Moland ble gravlagt på kirkegården i Kabelvåg, uten minnesmerke på graven. Gravstedet er senere gjenbrukt. De gamle kirkegårdskartene gikk antagelig tapt i en brann på prestegården i Kabelvåg i 1949.

Johan Henriksen og Anne Størkersdatter

På 1700-tallet levde det på Sama et par som hette Johan Henriksen og Anne Størkersdatter. Den yngste av barna deres (og Klokke Søren Eriksens oldebarn), Kirsten Johansdatter (f. 1692 Sama – d. 1733 Tofta) ble g 1715 m Mads Mikkelsen (f. 1690 Harstad – d.

1734 Tofta). De var de første som bosatte seg på Tofta, etter at gården hadde ligget øde i flere hundre år - helt fra svartedauens herjinger, da denne la de fleste av gårdene i soknet øde. Kirsten og Mads fikk fire barn. Ingen av dem var voksne da moren døde. Etter hennes død, trolovet (forlovet) enkemannen Mads seg med Kirsten Halvorsdatter, men han døde før han rakk å ekte henne. Da var Kirsten med barn. Selv om Mads på dødsleiet forsikret overfor presten at de hadde tenkt å gifte seg, ble Kirsten stevnet til sommertinget på Røkenes i 1734 og dømt til å betale 12 lodd sølv (6 rdlr) i bot, eller stå to prekensøndager i gapestokken på Trondenes. Boet etter Mads ble dømt til å bøte 24 lodd sølv (12 rdlr) og sammen med gjelda for øvrig ble det langt mer enn hans etterlatenskaper kunne bringes til. Ved skiftet, den 3. september 1734, ble boet vurdert til 20 rdlr, mens gjelda var på 41 rdlr., foruten leiermålsboten. Heile barneflokket ble satt bort til forskjellige. Hvor Kirsten Halvorsdatter ble av, er det ingen som veit.

Nå går vi igjen tilbake til Johan Henriksen og Anne Størkersdatter – og deres eldste barn, Henrik Johansen (f. 1683 Sama – d. 1745 Sama) og hans «navnløse» kone. De ble gift ca. 1705. Deres datter, Dorthe (f. 1711 Sama – d. 1766 Tofta) ble gift 1730 med Ole Ellefsen (f. 1691 – d. 1756 Tofta). De fikk bygselrett til bruk I på Tofta (halve Tofta) 28. oktober 1734. Etter hvert fikk de 5 barn. Vet ikke hvor Ole kom fra. Han dreiv fiske med egen seksring og fødte både hest, 3 kyr, 4 sauer og 2 geiter på bruket da han døde. Ved skifte 11. oktober 1756 var boets sum 37 rdlr og nesten helt gjeldfritt. Enka ga ham en prektig begravelse som kostet hele 8 rdlr. Enka satt med bruket til 1760. Da overtok nest eldste sønnen, Ellef Olsen (f. 1733 Tofta – 1808 Tofta) bygselbrevet. Han var g 1. g. m. 1762 m Karen Larsdatter (f. 1737 – d. 1775 Tofta), som døde spedalsk.